

تهیه گزارش در خصوص نقش داروساز در ارتقاء سلامت جامعه
به عنوان در دسترس ترین عضو نظام ارائه خدمات بهداشتی درمانی

گروه: علوم دارویی
سال پایان: ۱۳۹۳

مجری: دکتر سید ابراهیم سجادی جزی
سال شروع: ۱۳۹۳

چکیده

مقدمه

از آنجایی که داروسازان به عنوان یکی از اجزاء سیستم ارائه خدمات بهداشتی درمانی که دسترسی بسیار راحتی نیز دارند، دارای نقش خاص و مهمی در حوزه سلامت می باشند. بررسی و تعیین نقش آن ها می تواند به چگونگی ارتقاء سلامت جامعه و در نتیجه تبیین سبک زندگی در حوزه سلامت کمک نماید. این گزارش که ناشی از اجرای یک طرح مصوب فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران است از مجموعه متون تحلیلی تحت عنوان سبک زندگی در حوزه سلامت است که هدف آن تبیین جایگاه داروساز در نظام سلامت و ارائه راهکارهای مناسب در خصوص استفاده از ظرفیت های داروسازان در ارتقاء سلامت جامعه است.

روش شناسی

این تحقیق با بررسی متون معتبر مرتبط به دست آمده و سپس در عناوین ضرورت، وضعیت موجود، عوامل مؤثر و تحلیل مداخلات فعلی و راهکارهای پیشنهادی تهیه شده است و برای اظهار نظر در اختیار اعضای قرار گرفته است. سپس با استفاده از نظرات افراد گروه گزارش نهایی بازبینی و تدوین شده است.

یافته ها

نقش داروساز در خصوص مشاوره داروهای بدون نسخه بسیار مهم است. اطلاعات بیماران مراجعه کننده به داروخانه های سطح شهر پیرامون داروهای بدون نسخه و به خصوص دوز مصرفی، دوره درمان و عوارض جانبی آن ها در حد مطلوب نیست و نیازمند ارائه مشاوره های داروئی توسط داروساز و پزشک است. ۴۱ درصد بیماران از اطلاعات مطلوب نسبت به میزان و دوره مصرف داروی خود برخوردار نبوده تنها ۰/۸ درصد آن ها از عوارض جانبی اطلاع داشتند. مشاوره داروئی در داروخانه از موارد مهم در حل مشکلات درمانی بیماران است. بدیهی است حتی در صورت فراهم بودن توان علمی و مهارت های لازم از طرف داروساز، اگر زمان کافی برای این کار اختصاص نیابد داروساز نمی تواند وظایف خود را به درستی انجام دهد. در ژاپن کار روزمره داروسازان (۸ الی ۱۰ ساعت کار) به تحویل ۴۰ نسخه محدود می گردد تا زمان مناسب برای مشاوره داروئی فراهم گردد. البته برای داروسازان ژاپنی پرداخت هایی برای مشاوره با پزشک و بیمار، شناسایی عوامل مرتبط با عوارض جانبی داروها در بیمار و گرفتن تاریخچه بیماری برای مشاوره علمی صحیح نیز در نظر گرفته شده است. اختصاص درصد مناسب از وقت داروساز به وظیفه اصلی خود که مشاوره داروئی است حتی مشکل کشورهای پیشرفته نیز است.

همچنین داروسازان بالینی به‌عنوان گروهی از داروسازان متخصص ضمن طی دوره تخصصی، آمادگی لازم برای ایفای نقش در ارائه خدمات داروئی به پزشکان و بیماران در بیمارستان‌ها را به دست می‌آورند. داروساز بالینی با توجه به درک بنیادین داروها و با تسلط به علوم فارماکوکینتیک و فارماکودینامیک خصوصاً در مورد پایش داروها و به‌عنوان کارشناس داروها در درمان نقش بسیار مهمی در سلامت بیماران بستری در بیمارستان ایفا می‌نماید.

آموزش داروسازان از مهم‌ترین مباحثی است که تقریباً همه موارد ذکرشده در این متن متأثر از آن است. هرچه آموزش بیشتر مبتنی بر نیاز جامعه باشد، توانائی ارائه خدمات سلامت مطلوب‌تر و شرایط درگیر شدن داروساز در تیم درمانی بیشتر خواهد شد؛ لذا تغییرات صحیح مبتنی بر نیاز در برنامه آموزشی دانشجویان داروسازی می‌تواند به اصلاح و ارتقای سیستم خدمات سلامت منجر گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

آنچه بایستی به آن توجه داشت این است که همان‌طوری که آگاهی از مشکلات و موانع به‌منظور رفع آن‌ها ضروری است، همگام با سه دهه موفقیت در زمینه رشد کیفی و کمی ارائه خدمات سلامت ازجمله اصلاح آموزش پزشکی، تربیت نیروی انسانی لازم، رشد کیفی آموزش تحصیلات تکمیلی و تحقیقات مرتبط با سلامت و انتشارات و مقالات علمی داروسازی کشور نیز از رشد کمی و کیفی فراوانی برخوردار بوده است. تبیین موفقیت‌های به‌دست‌آمده نیز راهگشا و تسریع‌کننده دسترسی به اهداف آینده محسوب می‌گردد. به‌هرحال به نظر می‌رسد با توجه به پیشرفت‌های به‌دست‌آمده و امکانات موجود با رفع و یا کاهش موانع و همچنین به‌کارگیری راهکارهایی مانند بازنگری و اصلاح قوانین، برنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مرتبط با نظام سلامت مربوط به داروسازان، حمایت از پژوهش‌های هدفمند در زمینه نقش داروساز در نظام سلامت و برگزاری برنامه‌های آموزش مداوم مشترک برای داروسازان و سایر اعضای تیم سلامت و ... زمینه ارتقای هرچه بیشتر کیفیت ارائه خدمات داروئی در کشور را فراهم و می‌توان هر چه سریع‌تر به اهداف تعیین‌شده در اسناد بالادستی دست‌یافت.

کلیدواژه: نقش داروساز، ارتقاء سلامت، نظام سلامت، خدمات بهداشتی درمانی، خدمات دارویی.